

Vochtige doekjes. Pampers. Verf- en cementresten. Condooms en tampons. Noem het en het belandt in ons afvalwater. Via de wc, de gootsteen en de straatkolk. **Of een nieuwe campagne daar iets aan gaat veranderen, is zeer de vraag.** “Een kleine diepvries in een riool: leg me dat eens uit.”

TEKST: TOM DE LEUR / FOTO'S: JEFFREY GAENS

“We hebben zelfs al een kunstgebit gevonden”

Wereldkampioen afval sorteren zijn we. Toch in de categorie ‘bovengronds afval’. Want onder de grond doet de Vlaming niet mee voor ermetaal. Elk jaar belandt 8.000 ton ongewenst afval in ons afvalwater. Met ongewenst bedoelen we dus niet: plas, poep, wc-papier, zeep- en etensresten. Ongewenst betekent vooral vochtige doekjes, maandverband, tampons, condooms, frituurolie, verf- en cementresten, blikjes, parfumflesjes, schoenen, ter ziele gegane huisdieren en zelfs ijskasten. We gooien die dingen in de wc, de gootsteen en de straatkolk, alsof het vergeetputten zijn. Maar deze putten vergeten niet: ze verstoppen. Onder je toilet, in riolerings, in pompen die afvalwater naar een hoger niveau brengen. Meer dan 11.000 keer per jaar wordt er zo uitgerukt om een verstopping van een openbaar stuk riolering aan te pakken. Aan 250 euro per keer is dat met gemak 2,5 miljoen euro belastinggeld dat wordt weggespoeld.

Om ons duidelijk te maken waar we die doekjes en dat frituurvet dan wel mogen gooien, is er een nieuwe ‘Waar dan wel?’-campagne met een eigen website, waardanwel.be. Wendy Francken legde onlangs op tv uit dat het geen hogere wiskunde is. “In de wc horen alleen de drie p’s thuis: plas, poep en papier”, zei de directeur van Vlaro, een overlegplatform voor de sector van riolerings en afvalwaterzuivering.

Daar kwam nogal wat reactie op: “Er waren mensen die vonden dat ik ‘wc-papier’ had moeten zeggen, in plaats van ‘papier’”. Want papier, dat kan volgens die mensen van alles zijn. Er waren er ook die zeiden: ‘Tof, die campagne, maar ons frituurvet blijven we toch gewoon in de wc gieten, wat moeten we anders?’ Blijkbaar zijn er nog altijd mensen die niet weten dat je frituurvet naar het containerpark mag brengen. Je kunt het zelfs in de supermarkt kwijt.”

Klonteren

Zondaars die frituurvet door de wc of in de straatkolk gieten, vind je overal. Maar verstoppingen door frituurvet worden opvallend vaak vastgesteld bij huurwoningen en appartementen en bij horecazaken. Wellicht is de redenering: frituurvet, dat verdunt en lost op. En aan het einde van de rit wordt alles toch gezuiverd. Voor een deel klopt dat: elke 150 liter afvalwater die de Vlaming gemiddeld per dag loost, wordt gezuiverd. Toch in 86 procent van de gevallen, want niet iedere woning is aangesloten op de riolering, en niet elke riool leidt naar een zuiveringsinstallatie. En frituurvet stolt in koud water. En gaat klonteren, met een verstopping tot gevolg. En dan mag Jens Jouck weer een

Kosta (foto boven) vindt vooral blikjes in straatkolken. Bij Aquafin (onderste foto) geven de septische putten hun geheimen prijs.

ploeg op pad sturen. Jens is hoofdplanner bij DSSV, een bedrijf dat steden en gemeenten helpt met het reinigen van straatkolken en ook riolen reinigt en herstelt. DSSV komt trouwens van ‘de schoorsteenveger’, het beroep van de opa van Jens.

Volgens Jens is frietvet niet het enige wat een riool blokkeert. “Aan bouwerven gebeurt het geregeld dat ze hun betonmixer spoelen boven de slokker (de straatkolk, red.). De kleine betonmixer én de grote, de vrachtwagen. Wij hebben het al meegemaakt dat een slokker dan volledig dicht gebetonneerd zit. Begin er maar aan.”

Dode kikkers

Vandaag heeft Jens een ploeg op pad gestuurd in Heusden-Zolder, om de straatkolken langs het parcours van het EK wielrennen extra schoon te maken. Een routineklus voor Tony Coolen (45), die vanachter zijn stuur toekijkt hoe collega Konstantyn Zoma (20) de ‘slurf’ van z’n tankwagen bedient. Je ziet de routine ook in de bewegingen van de jonge Oekraïner die de bijnaam ‘Kosta’ kreeg: eerst met een lange metalen staaf de straatkolk opensteken, dan de zuiger in de kolk, het onkruid en het zand wegzuigen, dan de zuiger dieper laten gaan, het slib opzuigen, de sproeiers aanzetten om het slib los te maken, de zuiger omhoog. Het bakje met de twee joysticks rond zijn buik bedient Kosta met één hand,

alsof het niks is.

Kosta gooit de straatkolk dicht. Op naar de volgende, waar hij voorover buigt en een platgetrapt blikje cola uit een kolk haalt. Kosta gooit het in een bak op de bumper van de tankwagen – de bak ligt vol stenen en blikjes. “Wat ik nog meer vind? Sigarettepeuken. Zakken voor hondenkak. Dode kikkers. En geld, heel soms.” Kosta tekent met één hand een cirkel voor zijn gezicht en probeert de aandacht van zijn collega Tony te vangen. “Is mijn gezicht nog proper?” Tony lacht zijn tanden bloot vanachter het stuur: “Nee, het hangt vol kak.” Kosta kent de fratsen van Tony intussen: op Kosta’s gezicht is geen spatie te zien.

Via het riooldeksel

Of de ‘Waar dan wel?’-campagne Tony en Kosta minder werk zal bezorgen, is zeer de vraag. Toch leeft die hoop ook bij Aquafin, waar ze huishoudelijk afvalwater zuiveren en teruggeven aan de natuur. Al maakt Danny Vanderhoydonck, teammanager met al heel wat kilometers op de teller, zich geen illusies: “Het is vechten tegen de bierkaai. Eigenlijk is het niet normaal wat er in onze riolering belandt. Ik herinner me nog dat ze er in Brussel een kleine diepvries uithaalden. Die kan daar alleen maar in zijn beland via zo’n rond riooldeksel, dat heeft een doorsnede van zeventig centimeter. Hier (we zitten in het zuiveringsstation van Hasselt,

“Zolang mensen de verkeerde dingen blijven weggooien, blijven wij ook met verstopte leidingen en kapotte pompen zitten”

ANJA DE WIT
AQUAFIN

“Aan bouwerven gebeurt het geregeld dat ze hun betonmixer spoelen boven de slokker, de straatkolk. Wij hebben het al meegemaakt dat een slokker dan volledig dicht gebetonneerd zit”

JENS JOUCK
HOOFDPLANNER BIJ DSSV

Bij Aquafin haalt een eerste filter alles groter dan 6 millimeter uit ons afvalwater. Dat levert elke dag een behoorlijk grote berg afval op, met vooral vijand nummer één: vochtige doekjes.

dat afvalwater van Hasselt, Diepenbeek en Zonhoven zuivert, red.) zie je die extreme dingen niet. Maar via de wc belandt er nog genoeg afval in het water. Van maandverband, pampers en dweilen kijken wij niet meer op. We hebben hier zelfs al een kunstgebit gevonden. Om nog maar te zwijgen van die vochtige doekjes. Ga maar even buiten kijken naar de plek waar de tankwagens de inhoud van septische putten legen.”

Een septische put is een moderne beerput die je vooral in landelijke gebieden vindt en die afvalwater aan de woning op biologische wijze reinigt en relatief schoon water in de riolering loost. Om de zoveel tijd moet je die put laten ruimen en belandt de inhoud bij Aquafin, waar een rooster alles wat dikker is dan zes millimeter eruit filtert. Die filter braakt aan een gezapig tempo een berg vuile doekjes, geplette blikjes en tampons uit. Nu vangt Aquafin die vuiligheid netjes op, maar volgens Danny belandt die soms ook rechtstreeks in de natuur. “Riolen zijn uitgerust met overstorten. Dat zijn nooduitlaten in geval van zware regen, om de riolering te ontlasten. Als het hard regent, wat het steeds vaker doet, gaat overtollig water via

zo’n overstort rechtstreeks de beek in. Dan is de berm van zo’n beek vaak bezaaid met vochtige doekjes en andere rotzooi.”

“In goede toestand”

Uiteraard wil Danny van Aquafin het niet te somber inzien: Vlaanderen heeft een lange weg afgelegd als het gaat om zuivering van afvalwater. “We komen van ver. Ik ben opgegroeid in Peer. Als klein manneke speelde ik altijd in en rond de Dommel. Dan kwam de buurvrouw altijd kijkend buiten: ‘Kom uit dat vuil water, ge zit in de stront van Peer te spelen!’ Wisten wij veel dat de riool van de stad driehonderd meter verderop rechtstreeks in die beek uitkwam. Nu is er veel veranderd: regenwater willen we zo veel mogelijk ter plaatse houden, afvalwater wordt steeds meer van dat regenwater gescheiden.” Maar volgens Anja De Wit van Aquafin zijn we er nog niet: “Europa heeft bepaald dat onze waterlopen tegen 2027 ‘in goede toestand’ moeten zijn, dat is niet lang meer. Zolang mensen de verkeerde dingen blijven weggooien, blijven wij ook met verstopte leidingen en kapotte pompen zitten.”

Gooi vochtige doekjes niet in de wc (ook al zegt de verpakking van wel)

Vochtige doekjes zijn de grootste boosdoeners bij verstopte riolen. Tot tachtig procent van alle dichtgeslibde leidingen zou eraan te wijten zijn. Het gaat om doekjes voor baby’s, make-up en schoonmaak en ook vochtig toilet papier uit een doosje. Door de vezelstructuur verstoppen ze afvoeren van wc’s, sceptische putten, rioolbuizen en pompen. Opmerkelijk is dat Aquafin vraagt om

vochtige doekjes nooit in het toilet te gooien, ook al staat op de verpakking dat het mag. Anja De Wit van Aquafin: “Op de verpakking staat dat te lezen dat de doekjes ‘100% afbreekbaar’ zijn. Dat kan kloppen, maar het probleem is dat ook die doekjes te traag afbreken en dus toch verstoppingen veroorzaken.” Sinds 1 januari moeten producenten van vochtige doekjes van de Vlaamse overheid een extra vergoeding betalen. (TDL)

